

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تبریز
دانشکده پرستاری و مامائی تبریز
گروه روانپرستاری

نام درس : اختلالات روانپزشکی در مامایی

تعداد واحد: (1)

ترم و رشته تحصیلی : ترم 5 مامایی

واحد پیشنهادی: -روانشناسی فردی-اجتماعی

روز و ساعت تشکیل کلاس : چهارشنبه ساعت 14-16

هدف کلی درس:

- 1- آشنایی با بهداشت و رشد روانی دوران کودکی، نوجوانی و مسایل مربوط به زندگی زناشویی و خانوادگی
- 2- شناخت حالات روحی زن در دوران بلوغ، ازدواج، بارداری، زایمان و شیردهی
- 3- توانایی تشخیص اختلالات روانی این دوران بمنظور پیشگیری و انجام مراقبتهای لازم با توجه به خصوصیات فرهنگی و مذهبی و قومی زن ایرانی و با تأکید بر ویژگیهای زن از دیدگاه اسلام

سر فصلهای درس

- تعریف روانپزشکی
- رشد و تکامل روانی، علل اختلالات روانی، علل عمده بیماریهای روانی، روابط مسایل جنسی با بیماریهای روانی، مسایل مختلف روانی در دورانهای مختلف زندگی
- اختلالات روانی جنسی
- مسایل روانی دوران بارداری
- مسایل روانی دوران بعد از زایمان
- مسایل روانی دوران شیردهی و پس از سقط جنین
- تأثیر مذاهب الهی در آرامش روان انسان

جلسه اول: تعریف روانپزشکی

اهداف جزئی :

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

1. تاریخچه روانپزشکی را تعریف کند
2. ویژگیهای یک مرکز روانپزشکی از نظر روانی را نام ببرد
3. اجزاء خدمات روانپزشکی در مامایی را توضیح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

- 1- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (2)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384.
- 2- راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، محمد رضا نائینیان 1379 تهران دانشگاه شاهد
- 3- روانپزشکی اکسفورد، (1382) مترجم دکتر نصرت‌الله پورافکاری،
- 4- سادوک بنیامین و سادوک ویرجینین. خلاصه روانپزشکی، علوم رفتاری-روانپزشکی بالینی. ترجمه نصرت‌الله پورافکاری. چاپ دهم. تهران: انتشارات شهرآب. 1386.
- 5- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (2)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384
- 6- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384
- 7- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384

8- Stuart G.W. Laraia M.T. Principles and practice of psychiatric nursing. 8th ed. China.: Elsevier Mosby Co. 2005

9- Fontaine K.L. Mental Health Nursing. 6th Ed. Upper Saddle River NJ: Pearson Prentice Hall. 2009.

جلسه دوم: عوامل مؤثر بر بیماریهای روانی

اهداف جزئی:

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

1. نحوه طبقه بندی علل را شرح دهد.
2. پیچیدگی علل در روانپزشکی را توضیح دهد.
3. عوامل زمینه ساز در اختلالات روانی را شرح دهد.
4. عوامل تجلی ساز در اختلالات روانی را شرح دهد.
5. عوامل دوام‌دهنده در اختلالات روانی را شرح دهد.
6. نقش عوامل محیطی و اجتماعی را در بروز اختلالات روانی شرح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

- 1- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (2)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384.
- 2- راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، محمد رضا نائینیان 1379 تهران دانشگاه شاهد
- 3- روانپزشکی اکسفورد، (1382) مترجم دکتر نصرت‌الله پورافکاری،

4- سادوک بنیامین و سادوک ویرجینین. خلاصه روانپزشکی، علوم رفتاری-روانپزشکی بالینی. ترجمه نصرت‌الله پورافکاری. چاپ دهم. تهران: انتشارات شهرآب. 1386.

5- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (2)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384

6- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384

7- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384

8- Stuart G.W. Laraia M.T. Principles and practice of psychiatric nursing. 8th ed. China.: Elsevier Mosby Co. 2005

9- Fontaine K.L. Mental Health Nursing. 6th Ed. Upper Saddle River NJ: Pearson Prentice Hall. 2009.

جلسه سوم: رشد و تکامل روانی در دوره های مختلف زندگی

اهداف جزئی درس (بر اساس سرفصل دروس):

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

1. رشد و تکامل روانی در دوره شیرخوارگی (از تولد تا 1 سالگی) را توضیح دهد.
2. رشد و تکامل روانی در دوره نوپایی (1 تا 3 سالگی) را توضیح دهد.
3. رشد و تکامل روانی در دوره خردسالی 3 تا 5 سالگی را شرح دهد.
4. رشد و تکامل روانی در کودک نوباوه (6 تا 11 سالگی تا بلوغ جنسی) را توضیح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

1- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (2)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384.

2- راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، محمد رضا نائینیان 1379 تهران دانشگاه شاهد

3- روانپزشکی اکسفورد، (1382) مترجم دکتر نصرت‌الله پورافکاری،

4- سادوک بنیامین و سادوک ویرجینین. خلاصه روانپزشکی، علوم رفتاری-روانپزشکی بالینی. ترجمه نصرت‌الله پورافکاری. چاپ دهم. تهران: انتشارات شهرآب. 1386.

5- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (2)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384

6- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384

7- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384

8- Stuart G.W. Laraia M.T. Principles and practice of psychiatric nursing. 8th ed. China.: Elsevier Mosby Co. 2005

9- Fontaine K.L. Mental Health Nursing. 6th Ed. Upper Saddle River NJ: Pearson Prentice Hall. 2009.

جلسه چهارم: رشد و تکامل روانی در دوره های مختلف زندگی (ادامه)

اهداف جزئی درس (بر اساس سرفصل دروس):

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

1. رشد و تکامل روانی در دوره نوجوانی (12 تا 18 سالگی) را توضیح دهد.
2. رشد و تکامل روانی در دوره جوانی (18 تا 35 سالگی) را شرح دهد.
3. رشد و تکامل روانی در دوره میانسالی (35 تا 55 سالگی) را توضیح دهد.
4. رشد و تکامل روانی در دوره سالمندی (55 سالگی به بالا) را شرح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

- 1- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (2)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384.
- 2- راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، محمد رضا نائینیان 1379 تهران دانشگاه شاهد
- 3- روانپزشکی اکسفورد، (1382) مترجم دکتر نصرت‌الله پورافکاری،
- 4- سادوک بنیامین و سادوک ویرجینین. خلاصه روانپزشکی، علوم رفتاری-روانپزشکی بالینی. ترجمه نصرت‌الله پورافکاری. چاپ دهم. تهران: انتشارات شهرآب. 1386.
- 5- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (2)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384
- 6- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384
- 7- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384
- 8- نوغانی فاطمه و همکاران، (1382). بهداشت روان (2)، نشر سالمی، ص 27-29
- 9- راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، (1379)، ترجمه: محمد رضا نائینیان و همکاران، تهران، دانشگاه شاهد، ص 442-470

10- Stuart G.W. Laraia M.T. Principles and practice of psychiatric nursing. 8th ed. China.: Elsevier Mosby Co. 2005

11- Fontaine K.L. Mental Health Nursing. 6th Ed. Upper Saddle River NJ: Pearson Prentice Hall. 2009.

جلسه پنجم: روابط مسایل جنسی با بیماریهای روانی

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

1. رابطه جنسی سالم را توضیح دهد.
2. مفهوم رضایت زناشویی در رابطه زوجین را شرح دهد.
3. اثرات عدم رضایت جنسی در زندگی زناشویی را نام ببرد.
4. تأثیرات ناباروری را بر سلامت روان زوجین توصیف کند.
5. تأثیر مسایل جنسی را بر بهداشت روانی زوجین توضیح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

1. خلاصه روانپزشکی علوم رفتاری / روانپزشکی بالینی، (2007) ترجمه: دکتر فرزین رضاعی، انتشارات ارجمند

2. روانپزشکی اکسفورد، (1382) مترجم دکتر نصرت الله پورافکاری
3. اسدی نوقایی احمد علی، بهداشت روان (2) ص 133-145
4. کوشان محسن، روان پرستاری - بهداشت روان 2، موسسه انتشاراتی اندیشه رفیع، ص 76-81
5. نوغانی فاطمه و همکاران، (1382). بهداشت روان (2)، نشر سالمی، ص 27-29
6. راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، (1379)، ترجمه: محمد رضا نائینیان و همکاران، تهران، دانشگاه شاهد، ص 442-470

جلسه ششم: مسایل روانی دوران بارداری

اهداف جزئی:

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

1. اثرات بلوغ، بارداری و زایمان را بر سلامت روان زن توضیح دهد.
2. مسایل روانی دوران بارداری را نام ببرد.
3. تأثیر تغییرات فیزیولوژیکی ناشی از بارداری را بر سلامت روان زن و تصویر ذهنی وی شرح دهد.
4. مشکلات ناشی از بارداری را نام ببرد و تأثیر هر کدام را بر سلامت روان زن توضیح دهد.
5. تأثیر فشارهای روانی در طول بارداری را بر سلامت جنین نام ببرد.
6. عوامل مؤثر بر حفظ و تقویت سلامت زن در طول بارداری را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
7. علت پنهان ماندن بیماری افسردگی در طول بارداری و مشکل بودن تشخیص آن را توضیح دهد.
8. خطرات عدم تشخیص و درمان به موقع افسردگی در طول بارداری را توضیح دهد.
9. نقش ماما در پیشگیری از اختلالات روانی دوران بارداری را توضیح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

1. اسدی نوقایی احمد علی، (1379)، نشر و تبلیغ بشری، ص 133-145
2. نوغانی فاطمه و همکاران، (1382). بهداشت روان (2)، نشر سالمی، ص 116-132
3. محتشمی جمیله، (1380)، نشر طیب، ص 178-187
4. روانپزشکی اکسفورد، (1382)، مترجم دکتر نصرت الله پور افکاری، ناشر شهراب آینده سازان، ص 63-77
5. خلاصه روانپزشکی علوم رفتاری/روانپزشکی بالینی، (2007) ترجمه: دکتر فرزین رضاعی، انتشارات ارجمند، ص 218-240
6. راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، (1379)، ترجمه: محمد رضا نائینیان و همکاران، تهران، دانشگاه شاهد، ص 39-65

جلسه هفتم: اختلالات روانی پس از زایمان

اهداف جزئی:

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

1. اختلالات روانی پس از زایمان را نام ببرد.
2. علایم بالینی غم و اندوه پس از زایمان (افسردگی مادر شدن) را توضیح دهد.
3. دلایل تغییرات خلقی پس از زایمان را نام ببرد.

4. اختلال افسردگی پس از زایمان را طبقه‌بندی کند.
5. علایم اختلال افسردگی خفیف را نام ببرد.
6. علایم اختلال افسردگی متوسط را نام ببرد.
7. علایم اختلال افسردگی شدید را نام ببرد.
8. عوارض افسردگی پس از زایمان را بر مادر و نوزاد نام شرح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

1. اسدی نوقابی احمد علی، (1379)، نشر و تبلیغ بشری، ص 155-162
2. نوغانی فاطمه و همکاران، (1382). بهداشت روان (2)، نشر سالمی، ص 134-146
3. محتشمی جمیله، (1380)، نشر طیب، 188-196
4. روانپزشکی اکسفورد، (1382)، مترجم دکتر نصرت الله پور افکاری، ناشر شهراب آینده سازان، 189-203
5. خلاصه روانپزشکی علوم رفتاری/روانپزشکی بالینی، (2007) ترجمه: دکتر فرزین رضاعی، انتشارات ارجمند، ص 256-274

جلسه هشتم: اختلالات روانی پس از زایمان (ادامه)

اهداف جزئی:

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

1. عوامل موثر در ایجاد افسردگی پس از زایمان را نام ببرد.
2. عوامل موثر در پیشگیری از افسردگی پس از زایمان را نام ببرد.
3. راهکارهای درمانی اختلال افسردگی پس از زایمان را توضیح دهد.
4. تداخل دارودرمانی با شیردهی را توضیح دهد.
5. سبب‌شناسی سایکوز پس از زایمان را توضیح دهد.
6. علایم سایکوز پس از زایمان را توضیح دهد.
7. خطرات ناشی از اختلال سایکوز پس از زایمان را بر مادر و نوزاد توضیح دهد.
8. راهکارهای درمانی اختلال سایکوز پس از زایمان را شرح دهد.
9. نقش ماما در پیشگیری از اختلالات روانی پس از زایمان را توضیح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

1. کوشان محسن، 1387، روان پرستاری بهداشت روان (2)، نشر اندیشه رفیع، ص 144-149
2. نوغانی فاطمه و همکاران، (1382). بهداشت روان (2)، نشر سالمی، ص 194-200
3. محتشمی جمیله، (1380)، نشر طیب، ص 219-223
4. خلاصه روانپزشکی علوم رفتاری/روانپزشکی بالینی، (2007) ترجمه: دکتر فرزین رضاعی، انتشارات ارجمند، ص 404-409

جلسه نهم:

هدف کلی: مسایل روانی دوران شیردهی و پس از سقط جنین

اهداف جزئی:

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

- 1- مسایل روانی دوران شیردهی را نام ببرد.
- 2- نقش ماما در پیشگیری از مسایل روانی دوران شیردهی را توضیح دهد.
- 3- تأثیر سقط بر سلامت روانی زوجین را توضیح دهد.
- 4- نقش ماما در پیشگیری از مسایل روانی سقط بر زوجین را توضیح دهد.

جلسه نهم:

هدف کلی: تأثیر مذاهب الهی در آرامش روان انسان

اهداف جزئی:

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

- 1- اثرات روانی ایمان به خداوند را شرح دهد.
- 2- اثرات روانی عبادات الهی (نماز، روزه، زکات و حج) را توضیح دهد.
- 3- اثرات روانی دعا و نیایش را توصیف کند.
- 4- نقش صبر در سلامت روان انسان را شرح دهد.

منابع برای این جلسه با ذکر صفحات مورد استفاده:

- 1- کیقبادی سیف‌الله، اسدی نوقابی احمدعلی. روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384.
- 2- راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، محمد رضا نائینیان 1379 تهران دانشگاه شاهد
- 3- روانپزشکی اکسفورد، (1382) مترجم دکتر نصرت الله پورافکاری،
- 4- سادوک بنیامین و سادوک ویرجینین. خلاصه روانپزشکی، علوم رفتاری-روانپزشکی بالینی. ترجمه نصرت‌الله پورافکاری. چاپ دهم. تهران: انتشارات شهرآب. 1386.
- 7- سعید واقعی، محسن کوشان، روانپرستاری بهداشت روان (1)، چاپ پنجم، تهران: انتشارات بشری. 1384
- 8- نوغانی فاطمه و همکاران، (1382). بهداشت روان (1)، نشر سالمی، ص 27-29

9- Stuart G.W. Laraia M.T. Principles and practice of psychiatric nursing. 8th ed. China.: Elsevier Mosby Co. 2005

10- Fontaine K.L. Mental Health Nursing. 6th Ed. Upper Saddle River NJ: Pearson Prentice Hall. 2009.

نحوه اداره کلاس :

مشارکتی و گروهی (پرسش و پاسخ)

تکالیف دانشجویان:

شرکت فعال در کلاس

ارائه کنفرانس در رابطه با سرفصل ها توسط دانشجو از منابع معتبر چون کتابهای لاتین، پایگاههای اطلاعاتی مرتبط و مجلات
نحوه ارزشیابی:

دو نمره شرکت فعال در کلاس، ۳ نمره کنفرانس، پانزده نمره امتحان پایان ترم
منابع معرفی شده از سوی شورای عالی علوم پزشکی وزارت بهداشت برای این درس:
سایر منابع:

1. روانپزشکی اکسفورد، (1382)، مترجم دکتر نصرت الله پور افکاری، ناشر شهراب آینده سازان
2. خلاصه روانپزشکی علوم رفتاری/روانپزشکی بالینی، (2007) ترجمه: دکتر فرزین رضاعی، انتشارات ارجمند
3. راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، (1379)، ترجمه: محمد رضا نائینیان و همکاران، تهران، دانشگاه شاهد

موفق باشید

فرناز رحمانی